

Jenni Airaksinen

**Dialogia ja tiivistyvää yhteistyötä: Turun kaupunki-
tutkimusohjelman 2014-2017 arviointi**

Sisällysluettelo

Tiivistelmä	3
1 Johdanto	4
2 Arvioinnin kohde lyhyesti.....	6
3 Arvioinnin toteuttaminen	8
4 Arviointikriteeristö.....	9
4.1 Kaupunkitutkimusohjelman arvo	9
4.2 Yhteistyön toimivuus	12
4.3 Kaupunkitutkimusohjelman tuki valmistelulle	14
4.4 Tuki päätöksenteolle.....	15
4.5 Tutkimushankkeiden saama tuki.....	16
4.6 Strategiakytkennän näkyminen.....	17
4.7 Vuorovaikutuksen ja viestinnän toimivuus tutkimushankkeissa ja koko ohjelmassa.....	18
4.8 Keinojen onnistuneisuus.....	19
5 Yhteenveto ja tulkinnat.....	21
Lähdeluettelo	23

Tiivistelmä

Arvioinnissa etsittiin laadullisen, empiirisen aineiston perusteella vastausta kahteen kysymykseen.

1. Miten kaupunkitutkimusohjelma on kokonaisuutena onnistunut tehtävässään tarjota työkaluja kaupungin tietoperusteiseen päätöksentekoon, ja
2. miten kaupunkitutkimusohjelma on onnistunut yliopistojen ja kaupungin välisen yhteistyön ja tiedonvaihdon kehittämässä?

Arvioinnin johtopäätös on, että Turun kaupunkitutkimusohjelma on onnistunut molemmissa tehtävissään hyvin. Päätöksenteon strategisuus sekä vuorovaikutus kaupungin ja yliopistojen välillä ovat ohjelmayhteistyön kautta kehittyneet. Mitä tiiviimpi yhteys kaupunkitutkimusohjelmaan toimialalla on, sitä suurempi arvo ohjelmasta nähdään valmistelulle ja päätöksenteolle olevan.

Kaupungin ja yliopistojen yhteistyön ja vuorovaikutuksen paraneminen on vahvistanut yhteistä näkymää alueen tulevaisuudesta ja toteutunut yhteisinä ponnistuksina alueen kehittämiseksi. Kaupunki näkee yliopistot erinomaisen tärkeänä tieto- ja elinvoimaresurssina alueelle ja yliopistot puolestaan arvostavat kaupungin roolia ja merkitystä alueen kasvun ja kehityksen tukemisessa. Yhteistyön merkitys ja kaupunkikehittämisen sisältöjä koskevan kaupunkitutkimusohjelman arvo tunnustetaan hyvin molempien organisaatioiden johdossa, mutta hieman etäämmällä yhteistyö ei näyttäydä niin merkittävänä eikä kaupunkitutkimusohjelman arvo niin kiistattomana.

Turun kaupunkitutkimusohjelma on onnistunut rakentamaan pysyvän sillan kaupungista yliopistoihin. Tämän sillan rakennuselementtejä ovat yhteinen tutkimusjohtaja, jatkuva dialogi ja tutkimushankkeille määritellyt yhteistyöprosessit. Yhteinen tutkimusjohtaja toimii pysyvänä saranana tiedemaailman ja kaupungin käytännön kehittämistyön välillä. Tutkimusjohtaja toimii tulkkina, viestinviejänä ja yhteisten tavoitteiden ja tekemisten määrittäjänä kahden organisaation välisellä rajapinnalla. Turun kaupunkitutkimusohjelmassa on kyetty rakentamaan uusia suhteita ja siinä on kaupungin näkökulmasta onnistuttu antamaan myös tieteelle kasvot.

Turun kaupunkitutkimusohjelma on Turun kaupungin, Turun yliopiston ja Åbo Akademin yhteinen tutkimusohjelma, jossa tehdään kaupunkikehitystä koskevaa monitieteistä akateemista tutkimusta.

1 Johdanto

Turun kaupunkitutkimusohjelman arviointi alkuvuodesta 2018 osui aikaan, jolloin keskusteltiin vilkkaasti kaupunkien tietoon perustuvasta johtamisesta ja päätöksenteosta. Keskustelua tarvitaan, koska päätöksenteon toimintaympäristöt ovat murroksessa. Populismi nostaa uusin tavoin päätään, luottamus päätöksentekijöihin ja perinteisiin instituutioihin on välillä kovilla. Kansainvälisessä ja kansallisessakin keskustelussa puhutaan paljon epävarmuudesta, ilkeistä ongelmista, nopeasta muutoksesta ja jopa totuuden jälkeisestä ajasta. Murros vaikuttaa siihen, miten ja millä perusteella tietoa päätöksenteon pohjaksi muodostetaan ja millaista tietoa päätöksentekijät kaipaavat ratkaisujensa tueksi. (Esim. Heinonen 2017.)

Päätöksenteon kysymysten ohella kaupunkien viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä keskusteluttavat ihmiskunnan isot ilmiöt kuten ilmastonmuutos, sosiaalinen kestävyys, ikääntyminen sekä liikkumisen, työn ja talouden muutokset. Kaupunkien harteille sovitellaan ratkaisijan viittaa monissa näissä kysymyksissä, joissa kansalliset poliittis-hallinnolliset apparaatit yskivät ja kärsivät poliittisten intohimojen ja raskaiden rakenteiden välisessä ristivedossa. (Katz & Nowak 2018.) Paikallisten hallintojen onnistumisen edellytyksenä on kyky mobilisoida alueen kannalta merkittäviä toimijoita ja resursseja toimimaan samaan suuntaan. Parhaimmillaan yhteinen paikka ja toimintaympäristö johtavat tiiviisiin verkostosuhteisiin, jossa tieto, oppiminen ja ymmärrys kasvavat yli organisaatio- ja instituutorajojen. Hyvänä esimerkkinä instituutorajat ylittävistä tiedon hyödyntämisen ja oppimisen prosesseista ovat juuri kaupunkien ja alueella toimivien koulutusinstituutioiden pyrkimykset tiivistää yhteistyötään, jotta tietämisen virrat voisivat liikkua vahvistaa toimijoiden kykyä ennakoita tulevaa ja vaikuttaa toimintaympäristössään tapahtuviin muutoksiin. (Joas & Theobald 2014, 1-3.)

Kaupunkien päätöksenteossa olennaisimpia toimijoita ovat luottamushenkilöt ja viranhaltijat. Luottamushenkilöiden tärkeimpinä tiedon saamisen kanavina toimivat päätöksentekoasiakirjat, esittelytekstit ja se kaikki se tieto, jonka he saavat esitteleviltä viranhaltijoilta. Lisäksi luottamushenkilöt hakevat lisätietoa kirjallisuudesta, mediasta, aikaisemmista päätöksistä sekä kuntalaisilta ja muilta työntekijöiltä. Suomalaisten kuntien luottamushenkilöt pitävät tärkeänä sitä, että esittelytekstit perustuvat tutkittuun tietoon. Valmistelevat viranhaltijat puolestaan pitävät tutkittua tietoa oman työnsä kannalta olennaisena faktapohjana. (Niiranen, Joensuu, Martikainen 2013.) Kaupunkiorganisaatiot ja niiden päätöksentekoelimet ovat moniulotteisia ja moniammatillisia rakennelmia, joissa useat erilaiset näkökulmat, ammatilliset osaamiset, kokemukset sekä intressit kohtaavat. (Esim. van der Meer & Edelenbos 2011). Onnistuneesti tarjottu ja oikea-aikainen tieto ja sen käsittely voivat toimia siltana erilaisten osaamisten ja näkökulmien välillä sekä myös uudenlaisen luottamuksen rakentajana. Onnistuneet tietoon liittyvät vuorovaikutusprosessit voivat parhaimmillaan toimia myös kokonaan uudenlaisen osaamisen kehittymisen alustana, mikäli päätöksentekoprosesseissa on aikaa ja mahdollisuuksia käydä uuden tiedon rakentumiseen johtavaa keskustelua. (Alvesson & Sandberg 2011; Niiranen ym. 2013.) Luottamushenkilöiden tiedetään käyttävän tarjottua tietoa, erityisesti silloin, kun kyse on monialaisista, monimutkaisista ja vaikeista ratkaisuista. (Askim 2007.) Onnistumisen edellytyksenä on toimiva vuorovaikutus, koska tieto, oppiminen ja politiikka kietoutuvat yhteen monin tavoin erilaisissa sosiaalisissa prosesseissa, joissa olennaisin vaihe on juuri yhteisten tulkintojen tekeminen vuorovaikutuksessa erilaisten toimijoiden kanssa. (Virtanen & Stenvall & Rannisto 2015, 10.)

Tiedolla johtamista ja tietämistä on monenlaista, mutta kaupunkitutkimusohjelman yhteistyökonstellaation (kaupunki ja yliopistot) ja ohjelman luonteen vuoksi keskityn tarkastelemaan etenkin tutkimukseen perustuvan tiedon merkitystä päätöksenteon tukena. Virtanen & Stenvall & Rannisto (2015) lähtevät omassa pohdinnassaan siitä, ettei mikä tahansa tutkimustietokaan kelpaa päätöksenteon tueksi. Minimikriteereinä päätöksenteossa hyväksi käytettävälle tutkimustiedolle voidaan pitää ainakin seuraavia: tieto on luonteeltaan ajantasaista, systemaattisesti tuotettua ja perusolemukseltaan luotettavaa ja uskottavaa. Näiden lisäksi voidaan olennaiseksi nostaa tiedon neutraalius ja riippumattomuus, keskittyminen yhteiskunnan kannalta olennaisiin kysymyksiin sekä tiedon onnistunut ja oikea-aikainen viestintä. (Lisää kriteereitä ks. Laws & Hajer 2008, 416–417.)

Tiedon tuottamisen, jalostamisen ja hyödyntämisen prosessit akateemisen maailman ja käytännön toimijoiden välisessä yhteistyössä eivät ole yksinkertaisia. Poliittinen järjestelmä ja tutkimusmaailma toimivat erilaisin periaattein, kelloaajuuksin ja tavoittein. Myöskään tiedon tuottajien rooli ei ole missään nimessä itsestään selvä tai helppo määritellä. Onnistunut tiedon välittäjänä toimiminen edellyttää poliittis-hallinnollisen päätöksentekojärjestelmän reunaehtojen ymmärtämistä, mutta myös tiedon tarjoilua ja asemointia sen perusteella, mikä kulloinkin on määrittynyt olennaiseksi ratkaistavaksi ongelmaksi. (Garzillo & Kuhn 2014, 151; Virtanen ym. 2015, 16.)

Kaupungit tarvitsevat tutkimukseen perustuvaa tietoa pystyäkseen ennakoimaan ja ratkaisemaan toimintaympäristössään kyteviä haasteita ja ratkaisemaan suuria ja pieniä yhteiskunnallisia ongelmia. Kaupunkien ja yliopistojen välinen yhteistyö on paitsi tiedolla johtamisen, myös kaupunkien ja niiden ympäröivien alueiden kehittämisen kannalta olennaista. Kaupunki-ilmioiden monitieteinen tarkastelu sekä tuon tiedon jalostaminen ja hyödyntäminen ovat suomalaisten kaupunkien ja yliopistojen tulevaisuuden kannalta avainkysymys. Turun kaupunkitutkimusohjelman arvioinnissa keskitytään yhden yhteistyöohjelman arviointiin, mutta tällaisen pohdinnan merkittävyys on tässä ajassa kokoaan suurempi. Kyseessä on ohjelma, jonka tavoitteena on kehittää yhteisiä tiedon tuottamisen, kuluttamisen ja jalostamisen prosesseja kaupungin ja yliopistojen välille. Parhaiden kokemusten jakaminen edesauttaa myös muiden kaupunkien ja korkeakoulujen tutkimusyhteistyön etenemistä. Yhteiskunnallisesta näkökulmasta katsottuna arviointi voi tuottaa tietoa, jonka perusteella paikallisen hallinnon ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä voidaan laajemmin toimintamallina kehittää vastaamaan paremmin nykyistä ja tulevaa kaupunkien haastekenttää.

Onnistuneissa kaupunkien ja yliopistojen välisissä yhteistyöponnistuksissa pohja rakentuu usein toimiville, riittävän monien ihmisten varaan rakentuville verkostoille. Nämä puolestaan muodostavat hyvän kehikon yhteisille tiedon hyödyntämisen ja jalostamisen prosesseille. Lisäksi riittävä rahoitus, oikeat henkilövalinnat sekä yhteisesti ymmärretyt tavoitteet auttavat tiedon välittämisessä ja uuden tiedon luomisessa. Suurimmat esteet puolestaan löytyvät asennepuolelta: mikäli prosesseissa mukana olevat instituutiot katsovat hyötyjä ainoastaan omista lähtökohdistaan eivätkä ole valmiita jakamaan tai oppimaan, ei yhteistä tiedon operoinnin prosesseista saada kaikkia mahdollisia hyötyjä irti. Onnistuessaan yhteiset tiedon luomisen ja jalostamisen prosessit hyödyntävät sekä tutkimustahoja että kaupungeja, edellyttäen, että yhteistyö on aitoa ja dialogiin ollaan valmiita. (McGuinness 2014, 144-145.)

2 Arvioinnin kohde lyhyesti¹

Turun kaupunkitutkimusohjelma on Turun kaupungin, Turun yliopiston ja Åbo Akademin yhteinen tutkimusohjelma, jossa tehdään kaupunkikehitystä koskevaa monitieteistä akateemista tutkimusta.

Kaupunkitutkimukseksi voidaan lukea tutkimus, jossa kaupunki, kaupunkilaiset tai kaupungissa tyypillisesti tapahtuvat asiat tai ilmiöt ovat tutkimuksen kohteina tai toimijoina. Tutkimuskohteiden raja on varsin laava, mutta olennaista on, että tutkimukset joko tuottavat kaupungin kehittämisen kannalta hyödyllistä tietoa tai välittävät tai jalostavat kaupunkia ja kaupunki-ilmiöitä koskevaa teoreettista tietoa. Käytännössä Turun kaupunkitutkimusohjelman puitteissa rahoitettava kaupunkitutkimus on useimmiten ollut niin sanottua soveltavaa perustutkimusta, joka pyrkii vastaamaan kaupunkien ajankohtaisiin haasteisiin tieteellisten kysymyksenasetteluiden, jäsenysten ja menetelmien kautta. Kaupunkitutkimusohjelma on yhteistyökokonaisuus, joka haastaa niin tutkijat kuin käytännön toimijatkin pohtimaan syvällisesti hyvän kaupungin kehittämistä. Tutkimusohjelma asettuu pohtimaan niitä tekijöitä ja toimintatapoja, jotka edesauttavat taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti tasapainoisen sekä ilmapiiriltään vapaan ja innovatiivisen suomalaisen suuren kaupungin kehitystä.

Ohjelman tavoitteet voidaan tiivistää kahteen. Yhtäältä tavoitteena on ollut tarjota työkaluja kaupungin päätöksentekoon ja toisaalta kehittää yliopistojen ja kaupungin välistä tiedonvaihtoa. Kaupunkitutkimusohjelman rooli tiedon välittäjänä toimii kahteen suuntaan. Ensinnäkin kaupunkitutkimusohjelman avulla kanavoidaan yliopistotutkimuksesta näkökulmia, ideoita ja sparrausapua kaupungin johtamiseen. Tavoitteena on ollut vahvistaa virtaa myös toiseen suuntaan: ohjelman avulla kanavoidaan sekä tutkimusaiheita, -haasteita että tutkimusyötteitä kaupungin hallinnosta yliopistoille. Kaupungin ja yliopistojen välisessä vuorovaikutuksessa olennainen toimija on ohjelman tutkimusjohtaja, joka palvelee sekä yliopistokenttää että kaupunkia. Yhteisen tutkimusjohtajan kautta vuorovaikutuksesta on tullut pysyvää. Tutkimusjohtajan kautta aukeaa uusia vuorovaikutuspintoja. Tällä tavoin tutkimusyhteistyön henkilösidonaisuutta voidaan vähentää ja madaltaa kynnystä etsiä potentiaalisia kumppaneita uusilta tahoilta. Tiivistyneen yhteistyön myötä yliopiston asiantuntijoille on kerääntynyt paljon tietoa kaupungin kannalta relevanteista asioista, ja jos oikea taho löytyy, tiedontarve voi täytyä yksinkertaisella konsultaatiolla.

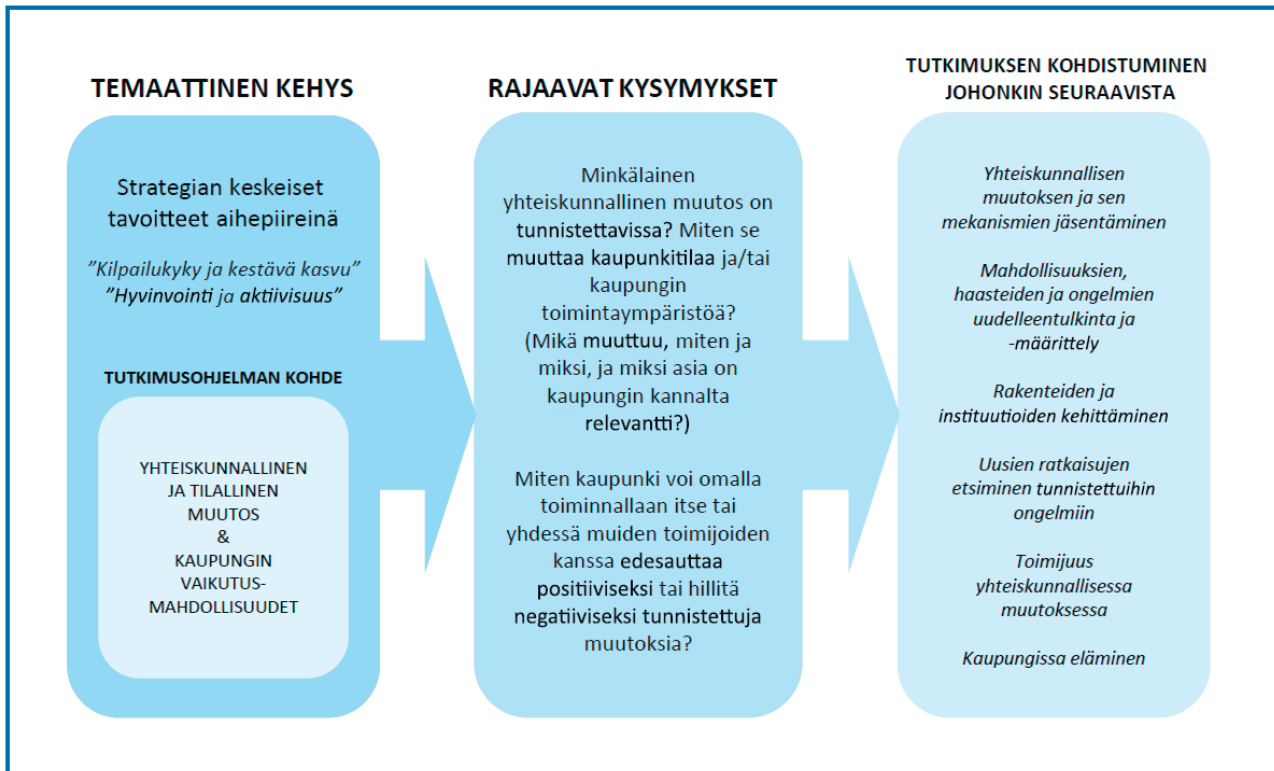
Kaupunkitutkimusohjelmaa on toteutettu kaksi kautta. Ensimmäinen kausi toteutettiin vuosina 2009-2013. Tässä arvioinnissa keskitytään arvioimaan etenkin vuosille 2014-2017 laadittua kaupunkitutkimusohjelmaa ja sen toteutusta. Vuosille 2014-2017 laadittu kaupunkitutkimusohjelma oli tiukasti sidottu Turun kaupungin strategian kahteen kokonaisuuteen, jotka olivat ”kilpailukyky ja kestävä kasvu” sekä ”hyvinvointi ja aktiivisuus”. Kaupunkitutkimusohjelmassa on näiden teemojen valossa tarkasteltu yhteiskunnallista ja tilallista muutosta kaupungeissa sekä kaupunkien mahdollisuuksia vaikuttaa tähän muutokseen, yksin tai kumppaneidensa kanssa. Vaikka ohjelman tavoite on tukea valmistelua ja käytännön päätöksentekoa, on tutkimus haluttu pitää lähtökohdiltaan akateemisena. Kuvassa 1 on esitetty, miten tutkimushankkeet kytkeytyvät kaupungin strategiaan.

Tutkimusohjelman kytkeminen teemoiltaan kaupunkistrategiaan määrittelee siis tutkimusten aihepiirin, mutta jättää tutkijoille varsinaisten tutkimuskysymysten määrittelyn ja tutkimuksen sisällön tarkemman rajaamisen. Koska tutkimuksen halutaan hyödyttävän myös akateemista maailmaa, tutkimusten odotetaan perustuvan teoreettiseen viitekehukseen ja tuottavan tuloksista myös akateemisia julkaisuja. Ohjelmassa rahoitettavien tutkimusten pitää olla akateemisin kriteerein merkittäviä ja samalla sovellettavissa kaupungin kehittämistoiminnan tueksi.

Tutkimusyhteistyötä ohjataan etenkin ohjelman kautta kanavoidulla tutkimusrahoituksella, jota jaetaan eri tavoin. Ohjelman omissa tutkimusrahoituskilpailuissa valitaan ennalta määritettyjen hakuprosessien kautta rahoitettavia hank-

---

¹ Luku perustuu pääosin ohjelma-asiakirjaan Turun kaupunkitutkimusohjelma 2014-2017.

Kuva 1. Strategian teemoista tutkimuksen kohteisiin (Turun kaupunkitutkimusohjelma 2014-2017).

keita. Kilpailuja ovat rahoittaneet Turun kaupungin ohella Länsi-Suomen yleishyödyllinen asuntosäätiö sekä Turun yliopisto ja Åbo Akademi. Lisäksi Turun kaupungilla on ohjelmasta jatkuva haku erilaisiin suuriin tutkimushankkeisiin osallistumisesta osarahoituksella sekä pienten täsmätutkimusten tekoon. Näiden lisäksi on kerran vuodessa jaettavat tuet pro gradu -töihin. Vuodesta 2010 lähtien kaupunkitutkimusohjelmasta on saanut kokonaan tai osittain rahoituksen yli 90 hanketta (pois lukien gradut).

Tutkimusohjelma toteutuu siis käytännössä erilaisissa tutkimushankkeissa, jotka usein liittyvät joko suoraan tai välillisesti erilaisiin kaupungin kehittämishankkeisiin. Yhteistyön syvenemisen ja tiedon hyödyntämisen varmistamiseksi keskeistä on projektien yhteissuunnittelu siten, että täytetään sekä yliopistojen että kaupungin tarpeita. Ohjelman tutkimusjohtaja on sarana eri toimijoiden välillä, tukee projektien yhteiskehittelyä ja palvelee tulkina erilaisten intressien välillä. Lisäksi ohjelman kautta toteutetaan tiedeviestintää tutkimusyhteistyön tulosten levittämiseksi sekä kaupungissa että laajemmalti muun muassa median kautta. Omien, tieteellisten julkaisujensa lisäksi ohjelman tutkijat kirjoittavat tuloksista ohjelman omaan Tutkimuskatsauksia-sarjaan, jossa tutkimukset raportoidaan tiiviisti ja yleisjuisesta tarkoituksena tuoda tutkimustietoa myös kaupungin viranhaltijoille ja luottamushenkilöille. Tietoa levitetään myös kaupunkitutkimusohjelman seminaareissa.

Koko kaupungin toiminnan kehittämisen kannalta kaupunkitutkimusohjelman ajatellaan myös palvelevan kaupungin tietoperusteista johtamista. Osaltaan sillä halutaan lisätä myös kaupungin kehittämistoiminnan vaikuttavuutta. Tämän vuoksi prosessissa on tunnistettu olennaiseksi se, että kaupunkitutkimusohjelman tutkimushankkeet nivoutuvat osaksi Turun kaupungin toiminnan kehittämistä. Tämä pyritään varmistamaan siten, että käytännössä tutkimushankkeella on joko kaupungin nimittämä ohjausryhmä tai pienemmissä hankkeissa (esimerkiksi kaupungilta apurahan saaneet tutkijastipendiaatit) yksittäinen kaupunkiorganisaatiossa toimiva substanssi-yhdyshenkilö, jonka tehtävänä on huolehtia tiedonsiirrosta kaupunkiorganisaation sisäpuolella. Myös suuremmissa, ulkoisesti rahoitetuissa tutkimushankkeissa, yksi tai useampi kaupungin edustaja osallistuu hankkeen ohjausryhmään.

3 Arvioinnin toteuttaminen

Arvioinnissa on noudatettu kriteerejä, jotka perustuvat sekä ohjelman ennalta määriteltyihin tavoitteisiin että arvioinnin aikana eri toimijoiden esittämiin näkökulmiin. Työssä hyödynnetään ohjelma-arvioinnin periaatteita (Vedung 1997; Virtanen 2007.) Ohjelma-arvioinnissa pyritään ennalta annettujen tavoitteiden valossa analysoimaan, miten arvioitava ohjelma on onnistunut toteuttamaan niitä tavoitteita, joita sille on asetettu. Ohjelma-arvioinnissa on olennaista hahmottaa arvioitavan ohjelman interventioogiikkaa ja analysoida niitä toimia, joilla ohjelman kokonaistavoitteita on ajateltu saavutettavan. Ohjelma-arvioinnin lisäksi sovelletaan väljästi realistisen arvioinnin lähestymistapaa, joka korostaa pelkän ulkoa asetetun onnistuneisuuden tai haluttujen vaikutusten arvioinnin sijaan kontekstispesifejä ja tulkinnallisia analyysyjä (Pawson & Tilley 1997; Tilley 2000.) Ohjelmat nähdään aktiivisina, jatkuvasti muuttuvina tilanteina, joiden arvioinnissa pohditaan onnistumisten ja epäonnistumisen lisäksi sitä, mitkä tekijät ovat olleet ohjelman koetun onnistumisten tai epäonnistumisten taustalla. Samalla realistisessa lähestymistavassa pohditaan, millaisia yhteyksiä toiminnan kontekstin ja valittujen toimintatapojen ja koettujen onnistumisten välillä on löydettävissä.

Käytännössä tämä tarkoittaa kaupunkitutkimuksen arvioinnin yhteydessä sitä, että arviointikohteeksi nostetaan sekä ohjelman ennalta määritetyt tavoitteet (tuki päätöksenteolle, tiedonvaihdon paraneminen), että eri aikaan liikkeelle lähteneet prosessit, kehityskulut ja vaikutukset (ymmärryksen lisääntyminen kaupunkikehityksen olennaisista ilmiöistä, yhteistyösuhteiden hakeminen uusista suunnista yms.).

Seuraavassa kuvassa (kuva 2) on esitetty tiivistetysti ohjelman interventioogiikka: teot, tavoitteet ja vaikutukset. Tämän interventioogiikan avulla ohjelman arvioinnissa on pyritty määrittelemään arvioinnin kannalta olennainen kriteeristö.

Realistinen arviointi ottaa ohjelman tavoitteiden, prosessien ja havaittujen vaikutusten lisäksi huomioon tulkinnat siitä, miksi jokin asia tai toimintatapa ei kehittynyt toivotulla tavalla. Etenkin tulkinnat tutkimusohjelman vaikuttavuutta tukeneista tai vaikeuttaneista tekijöistä ovat olennaisia, jotta tulevaisuuden toimintatapojen suunnittelussa voidaan oppia kokemuksista. Koska kyseessä on kaupunkien kehittymisen kannalta olennainen elementti, parhaiden koke-

Kuva 2. Turun kaupunkitutkimusohjelman interventioogiikka.

musten jakaminen edesauttaa myös muiden kaupunkien ja korkeakoulujen tutkimusyhteistyön etenemistä. Yhteiskunnallisesta näkökulmasta tavoitteena on tuottaa tietoa, jonka perusteella paikallisen hallinnon ja korkeakoulujen välisen yhteistyön toimintamallia voidaan kehittää entisestään.

Tutkimuksen perusaineistot voidaan jakaa dokumenttiaineistoihin ja empiirisiin aineistoihin. Dokumenttiaineistot ovat kaupunkitutkimusohjelmassa tuotettuja asiakirjoja, raportteja ja tutkimuskatsauksia. Lisäksi arviointia varten kerättiin haastatteluaineisto, jossa yhteensä 21 ihmistä kaupungilta (13) ja yliopistoista (8) jakoivat kokemuksiaan Turun kaupunkitutkimusohjelmasta. Haastatteluaineisto kerättiin joko puhelimitse tai kasvokkain ja tulokset luvattiin antaa anonyymeinä.

4 Arviointikriteeristö

Alkuperäinen arviointikriteeristö rakentui ohjelman perustavoitteiden sekä tavoiteltujen vaikutusten varaan. Ensimmäinen kriteeristön osa tarkastelee yhteistyön ja vuorovaikutuksen syventymistä ja toinen osa sitä tietoa ja tukea, jonka kaupunkitutkimusohjelma tuottaa kaupungin päätöksenteolle ja valmistelulle. Lisäksi arvioitiin sitä, millaista lisäarvoa kaupunkitutkimuksen koetaan tuottavan eri toimijoiden näkökulmista. Arviointikriteeristö on seuraavassa esitetty kysymyksinä, jotka toimivat aineistolle esitettävänä analyttisinä kysymyksinä ja joiden avulla empiirisestä aineistosta saadut vastaukset esitellään. Suorat lainaukset aineistosta esitetään kursivoituna ja jos lainaus on katkaistu, on siitä merkinä kolme pistettä.

1. Miten kaupunkitutkimusohjelman arvo koetaan eri näkökulmista?
  - a. Kaupungin johto
  - b. Kaupungin yhteyshenkilöt hankkeissa
  - c. Yliopiston johto
  - d. Tutkimushankkeiden johtajat ja apurahatutkijat yliopistolla
2. Miten toimiviksi ohjelman puitteissa tehtävä yhteistyö koetaan?
3. Millaista tukea kaupunkitutkimusohjelma antaa valmistelulle?
4. Millaista tukea kaupunkitutkimusohjelmasta saadaan päätöksenteolle?
5. Millaista tukea tutkimushankkeet saavat kaupungilta?
6. Miten kytkentä strategiaan näkyy tutkimushankkeissa?
7. Miten vuorovaikutus ja viestintä toimivat tutkimushankkeiden eri vaiheissa: esityöt, tutkimusprosessin aikana, jälkihoito?

4.1 Kaupunkitutkimusohjelman arvo

Haastatteluissa tavoitettu perusvire kaupunkitutkimusohjelmasta oli erittäin myönteinen. Ohjelman nähdään tuovan lisäarvoa sekä käytännön kehittämiseen, että päätöksenteon valmisteluun. Etenkin monien johtavien viranhaltijoiden silmin kaupunkitutkimusohjelma näyttää pääosin tuovan kaupunkiin juuri oikeanlaista tietoa ja vahvistavan kaupungin tavoitetta johtaa tiedolla.

”Kyllä tämä ohjelma mahdollistaa meille tietoon perustuvaa päätöksentekoa ja jopa politiikkaa. Kyllä vaikka politiikka on politiikkaa, niin poliitikot kyllä kaipaavat tietoakin. Etenkin, kun sitä käytetään asioiden valmistelussa, niin kyllä se hyväksytään yli rajojen.”

Kaupunkitutkimusohjelma nähdään toimivana osana laajempaa kaupungin ja yliopistojen yhteistyörakennetta. Vaikka tässä arvioinnissa käsiteltiin nimenomaan kaupunkitutkimusohjelmaa, yliopistojen ja kaupungin välillä on monia muitakin yhteistyösuhteita ja rakenteita. Haastatteluissa mainittiin monesti esimerkiksi Science Park -yhteistyö sekä jatkuvasti vahvistuva yhteinen edunvalvonta. Yleisvire kaupungin ja yliopistojen välisestä yhteistyön kehittymisestä on varsin positiivinen. Kaupungissa arvostetaan omia yliopistoja ja yliopistoissa arvostetaan toimivia kontakteja kaupunkiin. Kaupungin puolella yliopisto nähdään monin tavoin tärkeänä kumppanina, mutta myös tärkeänä kasvun ja koulutuksen resurssina, jonka myötä Turkuun tulee uusia nuoria ja uudenlaista sivistystä. Molemminpuolinen arvostus on hyvä pohja yhteistyölle, mutta näkyvät hyödyt vaativat rakenteita ja yhteistä tekemistä. Kaupunkitutkimusohjelmassa yhteistyö on saanut näkyvät puitteet ja selkeät rakenteet ja prosessit, jotka itsessään tuovat lisäarvoa.

”Kaupunkitutkimusohjelman vastustaminen ei ole ollut agendalla. Kaikki kuitenkin arvostavat kaupungin ja yliopistojen välistä yhteistyötä.”

Kaupunkitutkimusohjelman arvostus on suurinta niillä tahoilla, jotka ovat olleet tiiviisti mukana ohjelman käytännön yhteistyökuvioissa joko koko ohjelman ohjausryhmässä, yhdyshenkilönä tai tutkimushankkeiden ohjausryhmissä. Jos kriittisiä näkökulmia on, ne kohdistuvat esimerkiksi tarpeeseen tiivistää tietoa vielä entisestään tai kommunikoida tietoa laajemmin, uusin tavoin ja ehkä jopa uusille yleisöille. Kaupunkitutkimusohjelman nähdään sopivan oivallisesti Turun brändiin, vaikka kritiikkiä kohdistuu myös siihen, että kaupunkitutkimusohjelmasta ei välttämättä tällä hetkellä saada irti kaikkia hyötyjä esimerkiksi juuri kaupungin imagon osalta.

”Mahtava konsepti, jonka suurin ongelma on se, että se on kaupungin imagon osatekijänä alihyödynnetty ja aliviestittykin. Viestintää on, mutta se on aika perinteistä eikä välttämättä ulotu kovin laajalle kuitenkaan.”

”Yleistasolla todella tyytyväinen ja positiivinen. Tällä on kyllä merkitystä, tämä on nostanut Turku-brändin arvoa ja siitä hyötyy kaikki.”

Yliopistolla ja alueen menestyksellä nähdään monenlaisia yhteyksiä. Ilman menestyvää ja kehittyvää kaupunkia ei luultavasti olisi mahdollisuuksia ylläpitää näin kattavaa koulutusverkostoa. Yliopistot tuovat vetovoimaa ja kehittämisedellytyksiä. Yliopistoseuduilla väestökehitys on muuta maata myönteisempää. Tutkimus, osajien kouluttaminen ja vuorovaikutus yhteiskunnan kanssa ruokkivat monin tavoin ympäröiviä alueita.

”Yliopisto aluekehityksessä suuressa roolissa. En tiedä, onko se suurempi, kuin se on aikaisemmin ollut. Ainakin se on suoraviivaisempaa kuin aikaisemmin. Paljon on vaikutusta sillä, että koulutetaan 2000 akateemista osajaa joka vuosi kentälle. Pitkää kaarta kun katsoo, niin kyllä se yliopistojen tutkimustoiminta aluekehityksen moottorina on koko ajan vahvistunut. Vaikuttaa muuttoliikkeeseen ja kaikkeen. Näkyy nyt jo väestökehityksen osalta omallakin kartallamme. Emme enää pyri eristämään yliopistoa yhteiskunnasta, vaan kytkemään sitä tiiviimmin yhteiskuntaan.”

Ne, jotka eivät ole yhteistyössä yhtä tiiviisti mukana, eivät välttämättä näe ohjelmalla aivan yhtä suurta arvoa. Hieman etäämmältä ohjelmaa seuraavat tahot kaipaavat jonkin verran muutoksia ohjelman toteutukseen ja etenkin tutkimustulosten viestintään. Näissä näkemyksissä peräänkuulutetaan huomattavasti nykyistä enemmän tulosten tiivistämistä ja tieteen popularisointia, jopa viihteellistämistä. Lisäksi sekä yliopistopuolella että kaupungissa kaivataan esimerkiksi vapaampia teemoja tutkimushakuihin, jotta jopa sellaista uudenlaista tietoa olisi mahdollista saada, jonka merkitystä ei ehkä hakuilmoituksessa oivalleta. Kaikkein kriittisimmät näkemykset tulevat niiltä, jotka seuraavat kaupunkitutkimusohjelman toteuttamista ikään kuin sivusta. Ohjelman ei koeta tuovan välttämättä arkisten, käytännön ongelmien kanssa painiville viranhaltijoille riittävästi uutta, konkreettista tietoa, eikä politiikalle riittävän selviä argumentteja jonkin päätöksen tekemiseen.

"Fiilis on välillä, että länsirintamalta ei mitään uutta. Monet asiat me tiedetään, mutta meitä ei kuunnella. Sitten se sama tieto tulee tutkijoilta, niin sitten se onkin tietoa."

"Varmaan on strategioiden mukaista, mutta en nyt niin pidä sit strategiaakaan riittävän konkreettisesti ohjaavana."

Tiivis yhteistyö tutkijoiden kanssa on vaikuttanut viranhaltijoiden ajatteluun. Etenkin Turun kehittämistoiminnan koetaan muuttuneen strategisemmaksi ja suurempiin, toimiviin kokonaisuuksiin jäsentyväksi. Käytännössä viranhaltijat kaipaavat ja kokevat saavansa ohjelmasta myös monenlaista tukea: käytännön tukea listatekstien laadintaan tai argumentteja suurempien kehittämisohjelmien perusteluun, mutta myös oman osaamisen ja ajattelun uudistamiseen. Ilmiötasoinen ja käsitteellinen ajattelu ei ole viranhaltijoille vierasta, mutta arjessa ajattelu pyrkii kuitenkin ohjautumaan helposti käytännöllisiin ja arkisiin, lyhyen tähtäimen kysymyksiin. Osa viranhaltijoista kokee saavansa tukea oman osaamisensa kehittämiseen: raporttien ja tutkimuskatsausten lukeminen antaa eväitä ajatteluun ja oivaltamista tapahtuu etenkin prosesseissa, joissa yliopistotutkijoiden kanssa ollaan tekemisissä pidempi aika.

"Pakottaa ajattelemaan strategisesti ja nostamaan katsetta niistä arjen ja käytännön asioista."

"Tässä viisastuu väkisinkin."

Kuntien toimintaympäristö ja myös rakenteet ovat ja tulevat olemaan jatkossakin erilaisten muutosten tapahtumisen näyttämö. Tällaisissa muutostilanteissa nähdään jatkuvuuden kannalta arvokkaana kaupunkitutkimusohjelman kaltainen vakiintunut ja toimiva yhteistyörakenne, jonka tavoitteena on tietoon perustuva päätöksenteko. Etenkin sote-uudistuksesta keskusteltaessa hyvinvointipuolen toimijat antoivat paljon arvoa sille, että kaupunkitutkimusohjelman osana on tuotettu hyvää, syvällistä tietoa väestön hyvinvoinnista. Tämänkaltaista tietoa tarvitaan osana kunnan hyvinvointiroolia tulevaisuudessakin, tapahtuu sote-rintamalla rakenteellisia muutoksia tai ei.

"Jatkuvuus on olennaista. Meillä on tulevaisuudessa (sote-uudistus kontekstina) ennen kaikkea suuri tarve pitää yllä tällaista. Ohjelma on todella tärkeä... totuusseerumia... jatkuva faktabaari."

Yliopistotutkijoiden näkökulmasta olennaista arvonmuodostuksen kannalta on se, että kaupunkitutkimusohjelmassa tunnistetaan eri tyyppiset hankkeet. Erityisenä plussana on se, ettei tiivis yhteistyö edellytä tutkijoilta selvityksiä, vaan tutkimusohjelman rahoituksella on voinut tehdä aidosti akateemista tutkimusta. Tutkimuksen tieteellisyys on tutkijoiden urakehityksen kannalta suuri arvo, kuten myös se, että tuloksia pääsee esittelemään myös erilaisille akateemisille foorumeille, kuten tieteellisiin konferensseihin. Osa tutkijoista tunnistaa vahvuudeksi myös sen, että kaupunkitutkimusohjelman rahoitusinstrumentit tunnistavat myös soveltavan tutkimuksen tekemisen. Muilta tutkimusrahoittajilta voi olla vaikea saada tukea juuri kovin soveltaviin hankkeisiin. Tutkijoille myös tulosten esittely kaupungin erilaisissa ryhmissä on palkitsevaa, etenkin, jos tuloksista syntyy aitoa keskustelua. Parhaimmillaan tutkijalle syntyy "jälkihoitotilanteissa" uusia ajatuksia tulevaisuuden tutkimustarpeista ja kysymyksenasettelusta.

"Olin tyytyväinen, että näinkin paljon pääsin kertomaan tästä hankkeesta."

Kaupunkitutkimusohjelman arvo voidaan monien kommenttien perusteella konkretisoida parempaan yhteistyöhön, jonka kautta molemmat osapuolet hyötyvät. Kaikkein tärkeintä molempia osapuolia hyödyttävässä toiminnassa on se, että ohjelmassa pidetään tulevaisuudessakin yhtäältä huolta siitä, että tutkimus on sovellettavissa ja toisaalta siitä, että kaupunkitutkimusohjelman hankkeissa voidaan tehdä tieteellistä tutkimusta. Yhteinen rakenne pysyy yllä ja vahvistuu, kun toimintatavat ja tulokset hyödyttävät ohjelmassa mukana olevia osapuolia. Kokemukset ovat sen suuntaisia, että toinen ohjelmakausi on onnistunut ensimmäistä paremmin yhteisen arvon luomisessa. Osin kyse on siitä, että yhteistyö on vahvistunut, mutta osin myös siitä, että kaupunki osaa ehkä paremmin hyödyntää tutkimusta.

”Parempi kohtaanto. Aikaisempaa suurempi osuus tutkimuksesta kohdentuu paremmin.”

”Tutkimus ei voi olla määräävä tekijä. Ideaalissa maailmassa tavoite olisi se, että saataisiin aikaisempaa enemmän sellaista tutkimusta, joka kertoo paikallisesti relevanteista asioista.”

Tieteellisen tiedon arvovapaus ja neutraalius näkyvät yhteisinä arvoina kaupungin valmistelevien viranhaltijoiden ja tutkijoiden näkökulmista. Toisinaan tutkijatkin tunnustavat tiettyjä arvoja, joita he voivat kaupunkitutkimusohjelman kautta toteuttaa. Näitä ovat esimerkiksi demokratiaan ja sosiaaliseen kestävyYTEEN liittyvät asiat, joiden keskustelussa pysyminen ja tärkeyden tunnustaminen saattavat olla tutkijan näkökulmasta arvoja itsessään. Osa kaupunkitutkimusohjelman kannalta olennaisista teemoista on puolestaan enemmän tai vähemmän jännitteisiä ja tutkijoiden tietoa voidaan käyttää valikoiden myös poliittisten päämäärien ajamiseen. Olennaisin tapa pitää huolta hyvästä tiedonmuodostuksesta on dialogin mahdollistaminen kaupungin ja yliopiston välillä. Kaupungissa ei ole oletettu, eikä voida tulevaisuudessakaan olettaa, että kaikki tutkimustieto tukee aukottomasti kaupungin valitsemia linjauksia.

”Tutkijoilla on omat normatiiviset käsityksensä. Yhteiskuntatieteilijä ajattelisi, että tämä johtaisi demokratian parantamiseen.”

”Tästä voidaan olla montaa mieltä, esimerkiksi miten tiivistyvä kaupunkirakenne koetaan. Kaikessa täytyy ottaa huomioon käytännön toimijoiden välinen jännite. Huonossa tapauksessa haetaan omia käsityksiä tukevaa tutkimusta eikä kriittistä tutkimusta.”

Tutkijoiden ja viranhaltijoiden välinen yhteistyö on selvästi tiivistynyt, ja kaupunkitutkimuksen arvo tunnustetaan hyvin. Suhde poliittisten päättäjien ja tutkijoiden välillä on puolestaan etäisempi ja ongelmallisempi. Tieteen objektiivisuuden ja tiedon neutraaliuden vuoksi politiikka halutaan jatkossakin pitää etäällä varsinaisesta hankkeiden suuntaamisesta, mutta keskustelua tutkimustuloksista ja niiden tulkinnan vaihtoehtoista tutkijoiden ja poliittisten päättäjien välillä kaivataan huomattavasti lisää.

4.2 Yhteistyön toimivuus

Yleisarvio kaupunkitutkimusohjelman puitteissa tehtävästä yhteistyöstä on myönteinen. Yhteistyö on hyvää ja yhteinen kieli on monin paikoin löytynyt, mutta itse yhteistyö voisi olla myös huomattavasti paremmin esillä. Tutkimusohjelman viestinnässä on keskitytty tiedon ja tutkimustulosten välittämiseen, mutta myös tiedon välittäminen yhteistyöstä ja sen tiivyydestä voisi olla paikallaan. Yhteistyö on arvo sinänsä, mutta sillä on myös monenlaisia välineellisiä merkityksiä. Nimenomaan imagohyötyjä voitaisiin saada paljon lisää, jos kaupungin ja yliopistojen yhteistyötä tehtäisiin julkisemmin ja näkyvämmiin. Yhteistyö mahdollistaa yhteisen suunnan määrittelyn ja yhteisesti määritelty ja sisäistetty suunta puolestaan näkyy siinä, että eri toimijat pystyvät viemään omissa verkostoissaan samankaltaista viestiä eteenpäin. Tämä vahvistaa koko aluetta. Yhteistyö siis tukee kaupungin ja alueen kehittämistä.

”Pitäisi paremmin näyttää sitä toimivaa yhteistyötä.”

”Meillä nimittäin yhteistyö kaupungin johdon ja yliopiston johdon kanssa on tänä päivänä erittäin hyvää. Kaikkein tärkein asia on se, että meillä on joku yhteinen näkymä ja suunta eri toiminnolle. Sillä tavalla voidaan saada koko alueelle parempi tulevaisuus.”

Toimivan yhteistyön tuloksena kaupunkitutkimusohjelmasta on tullut tehokas tapa vahvistaa tutkimuksen ja käytän-

nön yhteistyötä. Kyse ei ole kovin mittavista taloudellisista resursseista, mutta vakiintuneen toimintatavan, yhteisen ymmärryksen tavoittelun, dialogin ja määriteltyjen prosessien kautta kaupunkitutkimusohjelman koetaan saavan aikaan enemmän kuin resurssit antaisivat ymmärtää. Kaupunkitutkimusohjelmaa voidaankin pitää yhtenä esimerkkinä siitä, miten Turussa voidaan yhteistyön avulla maksimoida yhteisten resurssien käyttäminen.

”Yksi menestystekijä, jota voisimme aktiivisesti kertoa myös muille. Siinä on sellainen oleellinen piirre, joka erottaa sen monista muista. Vahvat yliopistokeskittymät ovat uuden teollisuuden syntypaikkoja. Siellä on tehty se homma huomattavasti suuremmalla rahalla. Me teemme sen pienellä rahalla. Siihen liittyy tämän yliopiston, kaupunkien tiivis ja pitkäjänteinen yhteistyö.”

Yhteistyö ei ole rakentunut itsestään näin hyväksi. Mallinnettu yhteistyöprosessi hankkeiden ohjauksessa koetaan erinomaiseksi ja valmiit ohjeistukset prosessien hallinnan tueksi koetaan tarpeellisiksi. Uudet yhteistyösuhteet ovat kasvottaneet yliopistomaailman kaupungille ja toisinpäin. Uusia yhteistyösuhteita on syntynyt ja vanhemmissakin yhteistyösuhteissa on tavoitettu uudenlaista yhteistä kieltä ja vuorovaikutusta. Kaupunkitutkimusohjelma on kyennyt luomaan monenlaisia rihmastoja, joiden kautta ihmiset löytävät toisensa ja tietävät toistensa asiantuntemuksen ja kykenevät myös uudenlaiseen yhteiseen tiedonmuodostukseen. Yhteistyö näkyy siis sosiaalisen pääoman rakentajana.

”Yhteinen kieli, merkitykset, sosiaalinen pääoma. Näillä on kaikkein eniten merkitystä.”

Kaupunkitutkimusohjelman ohjausryhmäläisillä oli yhteinen näkemys siitä, että ryhmä on hyvä. Yhteistyö on vakiintunut, mutta ehkä uudenlaista kipinää ohjausryhmän työhön kaivattaisiin. Työskentely on toimivaa, asiat on ryhmälle hyvin valmisteltu ja ryhmässä käytävä keskustelu on laadukasta ja rakentavaa. Ohjausryhmä on kuvausten perusteella ”yhteisillä raiteilla” ja ”mukavuusalueella” – yhteistyö siis koetaan toimivaksi, mutta muutamissa kommentteissa kaivattaisiin ryhmän työlle lisää virtaa ja ehkä myös jonkinlaista uutta roolia.

Osa toimijoista kaipaisi selvempiä näkemyksiä siitä, mitä kaupunkitutkimusohjelmassa tuotetusta tiedosta pitäisi päätellä. Osa kaipasi kaupunkitutkimusohjelmassa tuotetun tiedon kokoamista jonkinlaisten strategisten havaintojen ja ehkä jopa enemmän myös suositusten muotoon.

”Kaipaisin selvempiä suosituksia. Keneltä se sitten tulee. Voisiko olla joku raati, joka laatisi suosituksia. Sellaisessa raadissa voisi olla vähän erityyppistä osaamista, johtajia, tutkijoita... Ei ole aikaa perehtyä ja siksi olisi hyvä, jos olisi selvät suositukset. Ajankäyttö on se haaste.”

Ohjelmakauden loppupuolella rahoitusta on siirretty apurahoista hankerahoituksen suuntaan. Kaikilla tutkimushankkeilla on omat ohjausryhmänsä, joihin kootaan kyseistä ilmiötä tai aihetta hiukan eri puolilta katsovia toimijoita. Vuonna 2018 päivitettyissä ohjeissa tällainen jalostava pohdinta annetaan ohjausryhmien tehtäväksi – ensin tutkijoiden kanssa ja sitten viranhaltijoiden kesken.

Kaupunkitutkimusohjelman puitteissa tehtävä yhteistyö koetaan varsin toimivaksi. Se paikantuu pääosin yliopistotutkijoiden, yhteyshenkilöiden ja kaupungin johdon välille, kun taas kaupungin luottamushenkilöt ovat ulkokehällä. Myös yliopistoissa yhteydet kaupunkitutkimusohjelman ja tiettyjen oppiaineiden välillä ovat varsin tiiviitä. Toisaalta yliopistoissa koetaan, että osa kaupungin kannalta olennaisistakin oppiaineista loistaa poissaolollaan.

Tämän arvioinnin eräs selkeimmistä havainnoista on, että toteutuneella yhteistyöllä on merkitystä ja se on vastavuoroista: kaupunki saa tietoa, ymmärrystä ja tukea ja yliopisto saa aidon kosketuspinnan ja realistista näkemystä siitä,

millaiset ilmiöt ovat kaupungin kehityksen kannalta olennaisia. Seuraavana haasteena onkin ulottaa yhteistyötä eri puolilla laajemmalle: kaupungissa työntekijöiden ja luottamushenkilöiden suuntaan ja yliopistoissa vielä laajemmin eri oppiaineisiin.

”Ohjelma laventaa kosketuspintaa kaupunkiin. Kaupunkitutkimusohjelma vahvistaa yliopiston roolia ja merkitystä kaupungissa ja kaupungille ohjelma on tutkimuksellinen asetti. Avaa sosiaalitieteiden tutkijoille pääsyä kaupungin toimintaan. Ja toisaalta myös sitten profat myös tietävät paremmin, mitkä ovat elävässä elämässä olennaisia asioita.”

4.3 Kaupunkitutkimusohjelman tuki valmistelulle

Joillain Turun kaupungin toimialoilla kaupunkitutkimusohjelma koetaan elintärkeänä tukena valmistelulle. Osa vi-
ranhaltijoista hyödyntää ohjelmaa paljonkin valmistelutyössään. He kokevat saavansa tutkimuksista valmistelutyö-
hönsä taustamateriaalia, erilaista tietopohjaa ja perusteluita. Kaupunkitutkimusohjelman koetaan säästävän näiltä
osin paljonkin valmistelijan aikaa. Valmistelussa käytettävältä tiedolta odotetaan paljon. Sen pitää olla ajantasaista,
oikeaa, luotettavaa ja avoimesti muodostettua. Nämä vaatimukset onnistutaan useimmiten kaupunkitutkimusoh-
jelman hankkeissa täyttämään. Valmistelun tueksi saadaan toisinaan tutkimuksista yksityiskohtaista tietoa, mutta
vielä useimmin ilmiötason pohdintaa. Tätä pidetään hyvänä, koska taustalla on kuitenkin myös tavoite nostaa koko
kaupungin toiminnan strategisuutta.

*”Strateginen leveys ja laajuus. Kiinnittymisen taso on varsin yleinen. Tavoitteena pitäisikin olla strategisuu-
den lisääminen.”*

Tuki valmistelulle edellyttää toimivaa yhteistyötä yliopiston ja kaupungin välillä. Onnistumistarinoissa kaupungin
yhdyshenkilöt kertovat päässeensä halutessaan vaikuttamaan hankkeisiin, vaikka tuovatkin esille, että eri tutkijoi-
den kanssa onkin erilaista työskennellä. Joidenkin kanssa sparraus toimii hyvin ja yhteinen kieli löytyy helposti, kun
toisten kanssa hankkeiden alussa aikaa menee yhteisen kielen ja toimivien vuorovaikutustapojen löytämiseen.

Osa yhdyshenkilöistä kokee ohjelman elintärkeänä toimintamallina. He näkevät, että jatkuvuuden ja systemaattisen
yhteistyörakenteen ansiosta kaupungissa saadaan tehdä päätöksiä hyvän, neutraalin tiedon varassa, joka on val-
tava arvo.

*”Se, että yliopisto tekee nämä tutkimukset, niin se on neutraalia, kun se tulee organisaation ulkopuolelta.
Olemme ymmärtäneet sen, että kun me tuodaan yliopistolta se tieto tänne, niin se on neutraalia suhteessa
siihen paikalliseen politiikkaan.”*

Osa kokee, että yhteistyö on kiinnostavaa, mutta hyödyntämisen suurin pullonkaula ja yhteistyön suurin pulma on
ajankäyttö. Kiire ja kuormitus estävät ottamasta kaikkea hyötyä irti ohjelmasta, vaikka perusvire olisikin tutkimus-
ta kohtaan myönteinen. Kokemus ohjelman tuomasta tuesta valmistelulle onkin riippuvainen a) tutkimushankkeen
luonteesta ja b) yhdyshenkilön kyvykkyydestä ohjata työtä rakentavasti ja mahdollisuudesta käyttää tutkimukseen
aikaa sekä c) tutkijan/ryhmän kyvystä ottaa vastaan ohjausta ja sparrausta. Kaupunkitutkimusohjelman täysimääräi-
nen hyödyntäminen edellyttää dialogia, yhteistä ymmärrystä sekä aikaa perehtyä tuloksiin – kysymys siis on myös
siitä, miten ja millä ajalla tutkimustulokset ehditään omaksua osaksi kiireisiä valmisteluprosesseja.

Siinä, missä osa kokee saavansa paljon hyötyä, on kaupunkitutkimusohjelman tuoma tieto toisille enemmänkin ku-
riositeetti, jos sitäkään. Ne, jotka eivät koe saavansa tukea, kokevat, että ohjelma kohdistuu vain tietyille toimialoille

tai että tutkimustieto on liian yleistä, ”perustutkimusluonteista” tai se tulee liian myöhään ja liian vaikeaselkoisessa ja aikaa vievässä paketissa. Pitkiä tutkimusraportteja ei välttämättä ehditä lukea ja eikä ohjelman seminaareihin aina päästä paikalle. Myös kokemus tiedon neutraaliudesta voi näyttäytyä joko positiivisena tai negatiivisena asiana. Positiivisena se tietenkin auttaa tiettyjen, strategisten asioiden pitämisessä agendalla, mutta negatiivinen vivahde tietoon tulee, jos asiantuntijat kokevat, että tiedosta tulee arvokkaampaa, kun se tulee yliopistotutkijoiden suusta.

”Jos sen sanoo asiantuntija, niin se ei oo tietoa. Mutta sitten joku ulkopuolinen sanoo, niin sitten ollaan, että nyt on viisasta.”

Kaupunkitutkimusohjelma tukee valmistelua monin tavoin. Ilmiötason tieto auttaa pysymään strategisella tasolla ja konkreettisemmista selvityksistä valmistelu saa tarkemmin räätälöityä tiedollista tukea. Tuki edellyttää toimivaa yhteistyötä ja vuorovaikutusta, joka puolestaan mahdollistaa sen, että tieto liikkuu jo tutkimusprosessin aikana. Osa niistä kaupungin toimijoista, jotka ovat olleet mukana useissa ohjelman tutkimuksissa ja selvityksissä, kuvasi myös kehittyneensä tutkimusten ”tilaajaosaamisessa”.

”Idea vasta tästä ohjelmasta auennut pikkuhiljaa. Mä toivon siltä ohjelmalta tietopohjaa päätöksenteon tueksi. Kyllä siellä yksittäisissä tapauksissa on jo hyvää tukea. Ei varmasti kaikilla toimialoilla ole samoin. Itse koen, että saan aivan riittävästi tietoa. Tiivistelmät ovat hyviä.”

Kyse ei siis ole siitä, että kaupungin toimijat pyrkisivät tilaamaan tietynlaisia tutkimustuloksia, vaan ennemminkin siitä, millaisin prosessein ja millaisin aikatauluin tiedosta olisi kaupungin kannalta eniten hyötyä. Eri toimialat hyötyvät kaupunkitutkimusohjelmasta eri tavoin: osassa toimialoja ohjelma on olennainen osa normaaleja valmisteluprosesseja, kun taas toisaalla sitä hyödynnetään hieman vähemmän. Kaupunkitutkimusohjelmassa on myös katvealueita, jotka selittävät kokemuksia vähäisestä tuesta valmistelulle.

”Ehkä paremmin olisi hyötyä, jos meidän ala olisi jotenkin teemana ohjelmassa. Nythän ne menevät vähän ohi, vaikka ihan kiinnostavaahan se on, mutta ei meille niin olennaista.”

4.4 Tuki päätöksenteolle

Kaupunkitutkimusohjelman tavoitteena on vahvistaa tietoon perustuvaa johtamista, myös siis tietoon perustuvaa päätöksentekoa. Useat viranhaltijat kuvasivat, että kaupungin päätöksenteko on parantunut, siinä hahmotetaan paremmin suuria kokonaisuuksia, luottamushenkilöt ovat tutkimusmyönteisiä ja etenkin strategian laadintavaiheessa luottamushenkilöt tunnistavat hyvin kaupungin kannalta kaikkein olennaisimmat yhteiskunnalliset kehityskulut ja ilmiöt, joihin myös strategiatyössä keskitytään. On tietenkin mahdotonta sanoa, mikä tästä hyvästä kehityksestä on juuri kaupunkitutkimusohjelman ansiota, mutta monin paikoin nostetaan esille, että ilmiötason tieto, jota nimenomaan kaupunkitutkimusohjelma tuottaa, pakottaa ajattelemaan suurempia kokonaisuuksia ja auttaa tarttumaan kaupunkikehityksen kannalta kiinnostaviin, muuallakin maailmalla esille nousseisiin asioihin.

”Muutosta on tapahtunut. Poliitikkojen kanssa ollaan strategisemmalla tasolla. Kärkihankkeet ja kaupunkitutkimusohjelma molemmat esimerkkejä siitä, että on kehitytty.”

Päätöksenteon kannalta kaupunkitutkimusohjelma toimii hiukan niin kuin valmistelussakin: yhtäältä ”totuusseerumiina” nostaa esille strategisesti merkittäviä kehityskulkuja ja antamalla tietoa kaupungin tilasta, riskeistä ja mahdollisuuksista. Toisaalta räätälöidymmät selvitykset voivat toimia päättäjille ”faktabaarina”. Yleisempi tutkimustieto voi tuottaa neutraaleja analyysejä, ”laittaa ajattelemaan” ja herättää huomaamaan ehkä myös hiukan oman perusajattelun ulkopuolella olevia asioita.

Vahvempaa kytkentää päätöksentekijöihin kaivataan kuitenkin monin paikoin. Turkulaiset päätöksentekijät koetaan varsin tutkimusmyönteisiksi, ja ehkä aika olisi nyt kypsä uudenlaisten yhteisten keskustelufoorumien rakentamiselle tutkijoiden ja päättäjien välille.

”Päättäjät tiiviimmin mukaan! Ehkä myös elinkeinoelämän kanssa voisi olla tiukemmassa yhteydessä.”

Uudenlaisten keskustelufoorumien rakentamisessa tarvittaisiin myös tutkijoilta erilaista osaamista. Etenkin tutkimustiedon tiivistämistä ja käytännöllisiä suosituksia päätöksenteon tueksi kaivattaisiin lisää. Suositusten laatiminen tutkimustiedon perusteella ei ole yksinkertaista, eikä tällainen käytäntö ole luontevaa läheskään kaikille tutkijoille, eikä kaikilla tieteenaloilla. Suositusten ja ehdotusten laatimista ei vaaditakaan yksiselitteisesti tutkimusryhmiltä tai yksittäisiltä tutkijoilta itseltään, vaan tutkimustiedon jalostaminen voisikin olla tutkimusten ohjausryhmien (ohjelman nykyohjeistuksen mukaan) tai vaikkapa strategisten kysymysten osalta koko tutkimusohjelman ohjausryhmän yhtenä uudenlaisena tehtävänä.

Päätöksentekijöiden kannalta kaikkein olennaisinta olisi kuitenkin tieteen esitysmuotojen moninaistaminen ja tutkimustiedon käytännöllistäminen, jopa tiedon viihteellistäminen. Pääviestiksi voidaan päätöksentekijöiden osalta tulkita se, että mitä käytännöllisemmin ja arkisemmin tulokset ilmaistaan, sitä parempaa dialogia saadaan aikaan päätöksentekijöiden kanssa. Dialogin lisäksi jotkut peräänkuuluttivat myös debatteja. Toisinaan olisi hyvä saada tutkijat foorumeille, joissa ei pyritäkään neutraaliin tiedonmuodostukseen, vaan vaikuttamaan aktiivisesti siihen, mitä ihmiset kaupungista ja yhteiskunnasta ajattelevat. Tutkijoiden ja päättäjien väliset keskustelut eivät lähde liitoon seminaaritulanteissa, vaan keskusteluja pitäisi viedä sinne, missä myös kaupunkilaiset kulkevat: kirjastoihin, kahviloihin tai ostoskeskuksiin.

”Seminaarit on hyviä, mutta voisi ehkä pirstoa pienemmiksi tilaisuuksiksi, lyhyt keskustelutilaisuus, johon ihmiset voi tulla. Jossain muualla kuin seminaarisalissa.”

4.5 Tutkimushankkeiden saama tuki

Kaupunkitutkimusohjelman yhdeksi vahvuudeksi tunnistetaan proseduurit, joiden mukaisesti yhteistyö kaupunkiin on mallinnettu. Tutkimusten ohjausryhmät tapaavat säännöllisesti ja ohjelmassa on määritelty ohjeet, mitkä asiat käsitellään missäkin ohjausryhmän kokouksessa. Määritellyt toimintamallit ja se, että jokaisella rahoitetulla tutkimuksella on kaupungin viranhaltija yhdyshenkilönä tai ohjausryhmän puheenjohtajana, koetaan toimivaksi yhdistelmäksi. Tutkijat kokevat, että tutkimusprosessien myötä ymmärrys kaupungin kannalta olennaisista ilmiöistä syvenee, ja useimmiten tutkimusprosessin sivuvaikutuksena myös suhde kaupunkiin paranee. Tutkijat puhuvat kaupungin yhdyshenkilöistä hyvin positiivisesti ja kontaktit myös muihin käytännön toimijoihin näkyvät tutkijoille ohjelman lisäarvona. Tutustuminen kaupungin toimijoihin luo juuri niitä rihmastoja, joiden kautta yliopistojen ja kaupungin yhteistyö käytännössä vahvistuu. Kynnys ottaa myöhemminkin yhteyttä tutkimushankkeissa mukana olleisiin viranhaltijoihin madaltuu.

”Kontaktit kaupunkiin ovat merkityksellisiä, niistä on hyötyä ja iloa myös myöhemmin.”

Lisäksi tiedon levittäminen yhdyshenkilöiden kautta nähdään yliopistolaisten silmin huikean tärkeänä ja pääsy erilaisiin tilaisuuksiin ja ryhmiin esittelemään tutkimuksen tuloksia on arvokasta. Yhdyshenkilö on tutkijalle silta kaupunkiin ja on pääosin tutkijasta itsestään kiinni, miten paljon kykenee tätä yhteyttä hyödyntämään. Tutkimusaktiivisimmat ja kiinnostuneimmat yhdyshenkilöt näyttävät onnistuvan tässä sillanrakentamisessa parhaiten. Käytännön arvo syntyy esimerkiksi siitä, että tutkijoille elintärkeä aineistonkeruu helpottuu, kun impulssi jonkin aineiston etsintään tai haastatteluun osallistumiseen tulee kaupungin sisältä ja johtaa kaupungin sisälle.

”Oli tutkijalle luontevaa tämä yhteistyö. Käytännössä pidettiin palaverit kaupungin tiloissa. Se työryhmätyöskentely sujui hyvin. Ei muuten pääsisi niin helposti kaupungin sisälle tutkimaan. Se yhdyseshenkilö sen teki helpoksi.”

Parhaassa tapauksessa sparraus on jatkuvaa koko tutkimushankkeen ajan ja varsinaisen tutkimusprosessin loputtua myös tutkimuksen jälkihoito on monipolvista: tutkija saa kutsuja esittelemään tuloksiaan erilaisiin tilaisuuksiin ja pääsee asiantuntijoiden seurassa refleктоimaan tuloksiaan. Huonossa tapauksessa yhdyseshenkilö on niin kiireinen, että tutkija ei saa tarvitsemaansa tukea, eikä hyvää vuorovaikutusta ehditä rakentaa.

4.6 Strategiakytkennän näkyminen

Kaupunkitutkimusohjelma kytkeytyy tiiviisti Turun kaupunkistrategiaan. Tätä pidetään erinomaisena ratkaisuna. Kyseessä on syvällisempikin, tietoisesti tavoiteltu muutos, jossa kaikki kaupungin toiminnot johdetaan strategiasta ja jossa strategian halutaan ohjaavan kaupungin johtamista ja päätöksentekoa.

”Mielestäni tämä on loistava esimerkki siitä, että Turussa kaikki toiminnot tehdään niin, että niillä on yhteys strategiaan.”

Strategiakytkös toteutuu nykyisin käytännössä siten, että tutkimusohjelman teemat johdetaan strategiasta: kaupungin tavoitteet muuntuvat mitä, miten ja miksi –tutkimuskysymyksiksi ilmiöistä ja mahdollisuuksista vaikuttaa niihin. Strategia ja kaupungin kärkihankkeet ohjaavat myös ohjelman rahoituskilpailujen teemoitusta. Tämä on varsin toimiva lähestymistapa, mutta vielä kaivattaisiin tutkimusohjelman sisäistä ”takaisinkytkentää”, jossa tutkimusten tulosten kautta voitaisiin reflektoida ensinnäkin strategian ajanmukaisuutta ja toiseksi pohtia, mitä tutkimustieto voisi kertoa siitä, miten strategialla pystytään vaikuttamaan tiettyihin ilmiöihin. Strategian toteutumista tosin arvioidaan kaupungissa säännöllisesti, mutta kaupunkitutkimusohjelman kytköstä tähän työhön voisi ehkä vielä vahvistaa.

”Nyt se yhteys on siinä rahoitushaussa, mutta sitten myöhemmin se on yhdyseshenkilön varassa.”

Kaupunkitutkimusohjelmakausista ei ole tehty sisällöllistä yhteen kokoavaa esitystä ja tällaista jotkut tahot kovasti kaipaillisivat. Kaupunkitutkimusohjelmakausilta on tehty prosessuaalisia ja määrällisiä yhteenvetoja, joissa tehdyt tutkimukset ja niiden painottuminen kaupunkistrategian eri osa-alueille on selkeästi esitetty. Lisäksi osa kaupungin ihmisistä toivoi myös sisällöllistä esitystä siitä, mitä kaupunkitutkimusohjelman kautta on opittu Turun kaupunkistrategian kannalta olennaisista teemoista. Tällainen tarkastelu voisi toimia myös strategian arvioinnin tukena. Omalta osaltaan kaupunkitutkimusohjelman seminaarit täyttävät osin tätä tarvetta. Niitä kehdutaan ja niissä saa osallistujien kokemusten perusteella erittäin hyvän kuvan siitä, mitä tutkimuksissa on oivallettu.

”Kaupunkitutkimusohjelma on eräs tapa tarkastella strategiassa nostettujen ilmiöiden esiintymistä yhteiskunnassa.”

Strategiakytköstä siis pidetään yhtenä kaupunkitutkimusohjelman parhaista oivalluksista. Kriittisimmät näkemykset kaupunkitutkimusohjelman strategiakytköksestä tulivat tahoilta, joilla oli melko kriittinen näkemys myös kaupunkistrategian merkityksestä kaupungissa tehtävälle käytännön työlle. Kaupunkitutkimusohjelman tulevaisuuden kannalta strategikytkös on kuitenkin onnistunut: selvällä ja myös hyvin auki kirjoitetulla kytkennällä (ks. Turun kaupunkitutkimusohjelma 2014-2017, sivut 6-13), kaupunkitutkimusohjelmasta on etenkin ylimmän johdon silmissä tullut rakenteellinen osa kaupungin strategista johtamista ja tiedolla johtamisen kokonaisuutta.

4.7 Vuorovaikutuksen ja viestinnän toimivuus tutkimushankkeissa ja koko ohjelmassa

Kaupunkitutkimusohjelman menestysresepti koostuu vapaan dialogin ja määriteltyjen prosessien yhdistelmästä. Dialogisuus mahdollistuu, koska kaupunkitutkimusohjelma muodostaa pysyvän rakenteen ja siinä on määritelty yhteiset toimintatavat tutkimushankkeiden aikaiselle vuorovaikutukselle. Hankkeiden yhteiskehittely auttaa sitoutumaan yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin. Pysyvä rakenne mahdollistaa aidon dialogin tutkimuksen ja käytännön välillä. Vuorovaikutus ei ole riippuvainen pelkästään yksilöistä, ja sen uskotaan kantavan myös murrosvaiheiden yli. Innostus ja pitkäjänteisyys ovat mahdollistaneet onnistuneen yhteistyön ja vuorovaikutuksen. Vasta yhteisten prosessien kautta tiedon hyödyntäminen on saanut muotonsa.

”Mikä vie positiivisesti eteenpäin: innostus. Yllättävän kauan kestää, että asiat saavat muotonsa. Hyötyjä on opittu näkemään. Tutkimukset ovat erilaisia ja on kovin monia tapoja siitä saada hyötyä.”

Rakenteissa tehdään näkyviksi vuorovaikutussuhteet, joita arvostetaan. Toisaalta rakenteilla voidaan tukea uudenlaisten vuorovaikutussuhteiden muodostumista. Kaupunkitutkimusohjelma on onnistunut näissä molemmissa tehtävissä hyvin. Seuraavaksi onkin panostettava siihen, että onnistunut rakenne ja määritellyt prosessit saadaan viestittyä riittävän laajalle joukolle, jotta uudetkin toimijat löytävät ohjelman ja oivaltavat sen tuomat hyödyt kaupungin ja yliopistojen näkökulmista.

”Oli mahtavaa, että yhteistyö sai viralliset raamit. Pelkästään henkilösuhteisiin kytköksissä olevat suhteet eivät riitä. Rakennetta tarvitaan, jotta ihmisten vaihtumisten myötä asiat jatkuvat.”

Vuorovaikutuksen koetaan kaupunkitutkimusohjelman myötä parantuneen. Ne, jotka ovat pidemmän ajan olleet joko tiiviimmin tai löyhemmin mukana kaupunkitutkimusohjelmassa, näkevät, että tämänkaltaisen yhteistyö mahdollistaa syvällisen tiedolla johtamisen. Sinnikäs, pitkäjänteinen ja vuosia kestänyt yhteistyö on Turussa toiminut vastavoimana lyhytjänteiselle, kärjistäväälle ja polarisoivalle keskustelulle. Pitkäjänteiseen yhteistyöhön sitoutuminen ja kaupunkitutkimusohjelman tiivis kytkös kaupungin ja yliopistojen johtamiseen mahdollistaa sellaisia prosesseja, joista tiedolla johtamisen kirjallisuudessa kuvataan: tiedon vaihtamiselle, jalostamiselle ja uuden tiedon luomiselle suotuisan toimintaympäristön luomisen.

”Hirnu olennainen tämmöinen on tässä ajassa kun meillä on tietämisen kriisi. Ei kunnioiteta tietämistä eikä sitä, että joku on puurtanut. Tämä ohjelma on ollut sinnikästä yhteistyötä ja yhteisiä tiedon tuottamisen, yhteisen luomisen ja kuluttamisen prosesseja.”

Myös viestintä ohjelmasta on kehittynyt, mutta suurimmat kehittämisen kohteet löytyvät silti ohjelman viestinnän puolelta. Kaupunkitutkimusohjelman arvo näyttäytyä sitä suurempana, mitä paremmin siitä tiedetään ja mitä paremmin ohjelman periaatteet, tuotokset ja toimintatavat tunnetaan. Tahoja, jotka ovat hyvin sisällä kaupunkitutkimusohjelmassa on liian vähän, joten nyt on mietittävä keinoja, joilla viestiä voidaan saada tehokkaasti vietyä sekä ”syvem- mälle” kaupungin organisaatioon, että laajemmin esimerkiksi luottamushenkilöiden työhön. Osa haastatelluista tosin arvioi kriittisesti myös omaa toimintaansa osana ohjelman viestintää. Kaikkein parasta olisikin, jos kaikki tiukemmin tai löyhemmin kaupunkitutkimusohjelmassa mukana olevat tahot muistaisivat kommunikoida oppimaansa eteenpäin.

”Tätä pitäisi mainostaa, on mahtava yhteys ja tehokasta toimintaa, mutta voisin sitä itsekin enemmän tehdä. Kai se on meidän kaikkien tehtävä.”

Lisäksi viestiä kaupunkitutkimusohjelman merkityksestä yliopistoille voisi myös tehostaa molempien yliopistojen sisällä. Viestinnässä on otettava huomioon ihmisten vähäisin resurssi, aika, joka edellyttää tiivistä ja monenlaista viestintää. Mikä olisi se tapa, jolla kiireinen luottamushenkilö tai viranhaltija ehtisi ja jaksaisi ottaa vastaan syvällistä tutkimustietoa. Voisiko tutkimusraporttien sisältöä toimittaa podcasteina, voisivatko tutkijat tehdä vloggeja, joissa he nostaisivat lyhyesti esille tutkimustensa tuloksia vaikkapa havainto kerrallaan? Viestintäponnistukset voisivat auttaa myös aikaisemmin esille nostettujen vajeiksi jääneiden imagohyötyjen kotiuttamisessa. Ohjelman viestinnän kehittämisen lisäksi ohjelman kokonaisilmeen ja brändin kehittämistä toivottiin. Selkeä kokonaisilme ja nimenomaan Turkuun yhdistettävissä oleva brändi nähtiin olennaisena osana onnistunutta viestintää ja kaupunkitutkimusohjelman hyödyntämisen vahvistamista.

”Mieti Föliä, miten mahtava se on. Voisiko kaupunkitutkimusohjelma olla jotain siihen suuntaan... ei olisi muilla samanlaista.”

4.8 Keinojen onnistuneisuus

Yhteinen tutkimusjohtaja, ”saranatyyppejä” tai ”välittäjäihminen” on kaupunkitutkimusohjelman toimivuuden kannalta välttämättömyys. Se, että kaupungin organisaatiossa on ihminen, jolla on elävä yhteys yliopistoon ja toisinpäin, toimii jatkuvana siltana eri organisaatioiden välillä. Tutkimusjohtajan roolia pidetään Turussa pääosin erittäin onnistuneena. Valinta on ollut onnistunut, tutkimusjohtajassa on yhdistynyt ”yliopistomiehen viileys ja kaupungin tuntemus”. Roolissa puolestaan yhdistyvät ”postinkantajan ja johtajan sekä sillanrakentajan hommat” Postinkantajaroolissa tutkimusjohtaja vie viestiä organisaatiosta toiseen, johtajana hän kehystää pulmia, joihin ratkaisuja kaivataan (ja ohjaa ryhmien työskentelyä) ja sillanrakentajana hän etsii ja löytää monenlaisia yhteyksiä, joiden kautta alati rakentuva tietorihmasto kehittyy.

”Sampo valmistelelee hyvin: asettaa hyvin kysymyksiä? Yhteinen resurssi hyödyttää molempia... Meillä on joitain asioita, joissa hän voisi olla enemmänkin läsnä esim. kaupungin kärkihankkeet kaipaavat toisinaan myös tuollaisen välittäjäihmisen läsnäoloa.”

Arjen yhteys on tärkeää ja monet oivallukset tapahtuvat kokoustilanteiden ulkopuolella ”kahvikupin ääressä.” Jonkin verran kaivataan myös tiiviimpää yhteistyötä esimerkiksi kaupungin kärkihankkeissa, mutta samaan aikaan pidetään erittäin olennaisena sitä, että tutkimusjohtaja pysyy kuitenkin irti poliittisista väännöistä eikä myöskään liian tiiviisti klikkiydy kaupungin johtavien viranhaltijoiden kanssa. Tulevaisuutta luodattaessa osa haastatelluista pohti jopa mahdollisuutta siihen, että yhteisiä resursseja voisi olla kaksi, toinen tutkimuksellisesti suuntautunut ja toinen, jonka päätehtävänä olisikin viestinnän vahvistaminen ja tutkimustiedon ulottaminen syvemmälle ja laajemmalle kaupungin toiminnassa.

Tutkimusraportteja pidetään hyvinä, mutta liian raskaina lukea. Ainoastaan muutama 21 haastatellun joukosta kertoi lukeneensa kokonaisen tutkimusraportin. Tutkimusraportteihin kaivataan myös tulkkausta ja uusia tapoja omaksua niissä olevaa tärkeää tietoa.

”Teoreettinen viitekehys on hyvä olla tutkimuksessa, mutta ennen kuin se voidaan ottaa kaupungille käyttöön, tarvitaan ihmisiä, jotka osaisivat kääntää tulokset toiminnan kielelle. Tämä on ehkä suurin ongelma hyödynnettävyydessä.”

Tutkimuskatsaukset sen sijaan ovat monen viranhaltijajohtajan mielestä oikein hyviä, mutta vielä niidenkin lisäksi kaivataan uusia ja ehkä hiukan erilaisiakin tapoja ilmaista tutkimusten tuloksia. Mahdollisena vaihtoehtona esitettiin vaikkapa podcastit, joissa tutkimusten tulokset esitellään käytännön kielelle taivuteltuna ja keskustellen. Tällaisten

esitystapojen myötä kiinnostuneet, mutta kiireiset ihmiset voisivat sivistää itseään työmatkoilla ja vaikkapa liikkueensa.

”Tiivistelmät ovat hyviä, niistä saa paljon, mutta raportit...”

Vuosittaiset tutkimusseminaarit ovat hyviä ja ne, jotka ovat seminaareihin ehtineet osallistua, kokevat hyötynensä niistä. Jotkut kaipaavat seminaarirakenteeseen raikastusta. Raskaiden tutkijapuheenvuorojen sijaan kaivattaisiin huomattavasti enemmän keskusteleavuutta. Muutamat kommentoivat, että pitkän seminaarin sijaan lyhyemmät tilaisuudet voisivat olla kiireisten kaupungin viranhaltijoiden kannalta parempia. Osa puolestaan nostaa esille, että osallistumisen kannalta kutsut seminaareihin tulevat liian myöhään.

Tutkimusrahoituskilpailua pidetään hyvänä tapana arvottaa tutkimushankkeita, mutta tutkimushankkeiden arviointiryhmään osallistuneiden joukosta tuli aikatauluihin liittyen muutamia kriittisiä kommentteja. Tutkimushankkeiden arvottaminen ja strategiakytköksen ja hyödyn hahmottaminen vievät aikaa ja toiveena olisikin, että tutkimusrahoituskilpailun aikataulu olisi arviointiryhmän osalta huomattavasti väljempi.

”Haluaisi tehdä hyvin sen arvioinnin, niin ei voi olla vain viikko tai kaks. Menee yötöiksi.”

Tutkimusrahoituskilpailun teemoista on monenlaista näkemystä. Perusviesti on se, että tutkimuksen tulee kytkeytyä vahvasti strategiaan, jotta se toimii Turun kaupungin kehittämisen tukena ja että tutkimustieto saadaan tulevaisuudessa kytkeytyä kaupungin kehittämiseen. Osa kaipasi tiukemmin teemoitettuja hakuja, osa puolestaan hahmotteli hakuihin myös kokonaan vapaata hakukohtaa, jossa tutkimusten tekijät perustelisivat, miksi Turku tarvitsee tietoa juuri tästä asiasta. Tutkimushankkeiden koosta oli myös monenlaista näkemystä: osalle keskittyminen suurempiin kokonaisuuksiin olisi toivottava kehityssuunta, osa puolestaan kannattaa edelleen myös pienimuotoisten tutkimusten ja tutkimuksellisten konsultointien tekemistä osana kaupunkitutkimusohjelmaa.

Yksittäisiä teemoja, joista toivottaisiin lisää tutkimusta, ovat esimerkiksi kilpailukyky, arkkitehtuuri, kaupunkitalous ja rannikon positiivinen rakennemuutos. Osallisuuden teemat ja sosiaalinen kestävyys puolestaan nähdään teemoina, joiden syvälliseen tarkasteluun pitää tulevaisuudessa löytyä tutkimusrahoitusta kaupunkitutkimusohjelman kautta.

Yksittäisten teemojen tai hakuteknisten asioiden sijaan kaikkein tärkeimpänä nähdään kuitenkin se, että tutkimusrahoituskilpailuissa pitää jatkossakin keskittyä teemoihin, joista sekä kaupunki että tiedeyhteisöt kokevat hyötывänsä. Sillä tavoin kaupunkitutkimusohjelmalla on positiivinen pohja, jolta se voi ponnistaa ja hyödyttää sekä kaupunkia että yliopistoja.

5 Yhteenveto ja tulkinat

Turun kaupunkitutkimusohjelman arvioinnissa on laadullisen, empiirisen aineiston (21 haastattelua kaupungin ja yliopistojen toimijoille) perusteella etsitty vastausta kahteen kysymykseen.

1. Miten kaupunkitutkimusohjelma on onnistunut tehtävässään tarjota työkaluja kaupungin päätöksenteoon ja
2. miten kaupunkitutkimusohjelma on onnistunut yliopistojen ja kaupungin välisen yhteistyön ja tiedonvaihdon kehittämisessä?

Lisäksi arvioinnissa on realistisen arvioinnin lähestymistavan mukaisesti etsitty tulkintoja ja syitä onnistumisille tai epäonnistumisille.

Yleisarviona voidaan esittää, että Turun kaupunkitutkimusohjelma on onnistunut molemmissa tehtävissään hyvin. Kokemus päätöksenteon strategisuuden kehittymisestä on varsin yleinen ja yhteistyö ja vuorovaikutus kaupungin ja yliopistojen välillä on kehittynyt jopa huomattavasti. Kokemus tuesta päätöksenteolle vaihtelee sen mukaan, miten kaupunkitutkimusohjelman sisällöt vastaavat eri toimialojen tiedon tarpeeseen ja orientaatioon. Osa toimialoista kokee kaupunkitutkimusohjelman elintärkeänä resurssina tietoon perustuvalle valmistelulle ja päätöksenteolle, kun taas toisaalla samankaltaista kohtalonyhteyttä ei ohjelman ja oman toimialan välillä koeta. Mitä tiiviimpi yhteys kaupunkitutkimusohjelmaan toimialalla on, sitä suurempi arvo ohjelmasta nähdään olevan valmistelulle ja päätöksenteolle.

Kokemus yhteistyön ja vuorovaikutuksen paranemisesta kaupungin ja yliopistojen välillä lasketaan melko yleisesti kaupunkitutkimusohjelman tärkeimmäksi ansioksi, vaikka yhteistyöfoorumeita näiden tahojen välillä on muitakin. Yhteistyön ja vuorovaikutuksen paraneminen on johtanut yhteisiin näkymiin alueen tulevaisuudesta ja näkyy myös yhteisinä ponnistuksina alueen kehittämiseksi. Kaupunki näkee yliopistot erinomaisen tärkeänä tieto- ja elinvoimaresurssina alueelle ja yliopistot puolestaan arvostavat kaupungin roolia ja merkitystä alueen kasvun ja kehityksen tukemisessa. Yhteistyön merkitys ja kaupunkitutkimusohjelman arvo tunnustetaan hyvin molempien organisaatioiden johdossa, mutta hieman etäämmällä yhteistyö ei ehkä näyttäytyä niin merkittävänä eikä kaupunkitutkimusohjelman arvo niin kiistattomana.

Turun kaupunkitutkimusohjelma on onnistunut rakentamaan pysyvän sillan kaupungista yliopistoihin. Tämän sillan rakennuselementteinä ovat: yhteinen tutkimusjohtaja, jatkuva dialogi ja tutkimushankkeille määritellyt yhteistyöprosessit. Yhteinen tutkimusjohtaja toimii pysyvänä saranana tiedemaailman ja kaupungin käytännön kehittämistyön välillä. Tutkimusjohtaja toimii tulkkina, viestinviejänä ja yhteisten tavoitteiden ja tekemisten määrittäjänä kahden organisaation välisellä rajapinnalla. Turun kaupunkitutkimusohjelmassa on kyetty rakentamaan uusia suhteita ja siinä on kaupungin näkökulmasta onnistuttu antamaan myös tieteelle kasvot.

Kaupunkitutkimusohjelman ohjausryhmä toimii jatkuvan dialogin yhtenä elementtinä hyvin ja siinä sovitetaan yhteen tiedeyhteisöjen ja kaupungin tarpeita ja tekemisiä niin, että ohjelma hyödyttää molempia osapuolia. Ohjausryhmässä istuu molempien organisaatioiden johto, mitä pidetään hyvin tärkeänä. Ohjausryhmän työskentely on vakiintunut ja osa haastatelluista kaipaakin työhön lisää kipinää ja osa puolestaan pohtii, voisiko ohjausryhmässä olevaa valtavaa osaamista käyttää vielä aikaisempaa monipuolisemmin hyväksi.

Eniten kehittämistä tässä arvioinnissa löydettiin kaupunkitutkimusohjelman viestinnästä. Kaupunkitutkimusohjelman ympärille on rakentunut pienehkö ydin, joka oivaltaa hyvin, mistä kaupunkitutkimusohjelmassa on kyse ja

millaista hyötyä siitä on kaupungille ja yliopistoille. Viestiä pitäisi nyt saada leviämään sekä laueammin että syvem-
mälle kaupungin organisaatioon ja laajemmalle joukolle myös yliopistokentässä. Myös viestit itse tiedeviestinnän
kehittämisestä ja etenkin monipuolistamisesta olivat varsin selkeitä. Kirjoitettu tiede on tietenkin tulevaisuudessakin
olennaisin osa tieteellistä keskustelua, mutta tiedon käytännön hyödyntämisen näkökulmasta tarvitaan myös muita
kommunikoinnin tapoja. Ehdotuksena nousi esiin muun muassa keskustelevat podcastit, tutkijoiden vlogit sekä
tutkimusraporttien A4-kokoiset visuaaliset tiivistelmät. Näitä viestinnän muotoja olisi ehkä parasta kehittää yhteis-
työssä viestintähenkilöstön ja tutkijoiden kanssa.

Puhe kaupunkitutkimusohjelman vaikutuksista oli puhetta ilmiötason ajattelusta sekä strategisen ajattelun vahvis-
tumisesta. Tiivis tutkimusyhteys pakottaa käytännön toimijoita ajattelemaan strategisesti. Selvä yhteys kaupungin
strategiaan tekee tutkimuksista käytännön näkökulmasta kiinnostavia. Kaupunkitutkimusohjelma on toimintamallina
vakiintunut. Tähän prosessiin on tarvittu aikaa ja kärsivällisyyttä ja kykyä yhdistää eri toimijoiden tarpeita ja intresse-
jä. Kaupunkitutkimusohjelma tukee tiedon *luomiselle* ja suotuisan ympäristön rakentumista, siis vahvistaa tiedolla
johtamista Turun kaupungissa. Turussa olennaiseksi nostetut ilmiöt eivät kosketa pelkästään Turkua, vaan monet
muutkin kaupungit painiskelevat samankaltaisten pulmien ja tiedontarpeiden kanssa. Kansallisesti olisikin syytä
mieltiä, miten eri kaupunkien tutkimustieto ja kaupunkivetoisesti kehitetyt tutkimustiedon ja käytännön välisten yh-
teyksien vahvistamisen mallit voitaisiin saattaa keskusteluun keskenään, ja voisiko myös kansallinen kaupunkipo-
litiikka ja kaupunkien kehittäminen tunnistaa yliopistoyhteistyön merkityksen ja kannustaa tiedolla johtamiseen ja
tukea myös kaupunkien ja tutkimustahojen yhteisiä ponnistuksia.

Turun kaupunkitutkimusohjelmasta voidaan oppia, että yhteistyörakenne, määritellyt prosessit, pitkäjänteisyys, jat-
kuva dialogi ja yhteiset resurssit tukevat tiedolla johtamista. Etenkin muutoksissa ja myllerryksissä, joita kaupunkim-
me tänään ja huomenna kohtaavat, kaikki rakenteelliset elementit, joissa luodaan yhteistä ymmärrystä, tuotetaan ja
kulutetaan tietoa ja luodaan uutta tietoa, ovat erittäin arvokkaita.

Lähdeluettelo

Alvesson, Mats & Sandberg, Jörgen (2011). Generating research Questions Through Problematization. *Academy of Management Review* 36, 247–271

Askim, Jostein (2007). How do politicians use performance information? an analysis of the Norwegian local government experience. *International Review of Administrative Sciences*, 73, 453–472.

Garzillo, Christina & Kuhn, Stefan (2014) Building on experience. Learning of end users of tools. 111-129 Teoksessa: Joas, Marko & Theobald, Kate & McGuinness, David & Garzillo, Cristina & Kuhn, Stefan (2014) *Informed Cities: Making Research Work for Local Sustainability*. Routledge. New York

Joas, Marko & Theobald, Kate & McGuinness, David & Garzillo, Cristina & Kuhn, Stefan (2014) *Informed Cities: Making Research Work for Local Sustainability*. Routledge. New York.

Laws, David & Hajer, Martin (2008). Policy in practice. Teoksessa Moran, Michael ym. (toim.), *The Oxford Handbook of Public Policy* (s. 409-424). Oxford: Oxford University Press

Katz, Bruce & Nowak, Jeremy (2018) *The New Localism. How Cities Can Thrive in the Age of Populism*. Brookings Institution Press. Washington D.C.

Niiranen, Vuokko (2011). arviointitieto ja sen käyttöala kuntien päätöksenteossa. *Hallinnon tutkimus* 39(4), 313–324

Niiranen, Vuokko, Joensuu, Minna, Martikainen Mika (2013). Millä tiedolla kuntia johdetaan? Kunnallisan alan kehittämissäätiö. Tutkimusjulkaisu-sarjan julkaisu nro 74. Vammalan Kirjapaino Oy, Sastamala.

Pawson, Ray & Tilley, Nick (1997). *Realistic Evaluation*. London: Sage.

Tilley, Nick. (2000). *Realistic Evaluation: An Overview*. https://www.researchgate.net/publication/252160435_Realistic_Evaluation_An_Overview. Viitattu 13.5 2018.

Turun kaupunkitutkimusohjelma 2014-2017. Turun kaupunki, Turun yliopisto ja Åbo Akademi.

Van der Meer, Frans-Bauke & Edelenbos, Jurian (2006). Evaluation in Multi-actor Policy Processes: accountability, learning and Co-operation. *Evaluation* 12(2), 201–218.

Vedung, Evert (1997). *Public policy and program evaluation*. New Brunswick: Transaction Publishers.

Virtanen, Petri & Stenvall, Jari & Rannisto, Pasi-Heikki (toim.) (2015). *Tiedolla johtaminen*. Tampere. Tampere University Press.

Tutkimusraportteja on Turun kaupunkitutkimusohjelman julkaisusarja. Siinä julkaistaan täysimittaisia tutkimusraportteja kaupunkitutkimuksen ja -kehittämisen ajankohtaisista aiheista. Sarjaan kirjoittavat asiantuntijat eivät pääosin työskentele Turun kaupungin organisaatioissa. Esitetyt väitteet eivät välttämättä vastaa kaupungin virallista näkemystä.

Hallintotieteiden tohtori **Jenni Airaksinen** on Suomen Kuntaliiton tutkimus- ja kehitysjohtaja, jonka elämäntehtävänä on luoda suomalaisen yhteiskunnan mahdollisia ja toivottavia tulevaisuuksia ja tukea, tutkia ja kehittää suomalaisia paikallishallintoja maailman parhaiksi. Hän on tutkinut kaupunkien tiedolla johtamista, johtamisjärjestelmiä, osallisuutta sekä kaupunkiseutujen ja metropolialueiden hallintarakenteita ja niiden legitimitteettiä.

Tutkimusraportteja-sarjan toimittaja:

Sampo Ruoppila, tutkimusjohtaja
sampo.ruoppila@turku.fi

Julkaisija:

Turun kaupungin konsernihallinto
Kaupunkikehitysryhmä
PL 355 (Yliopistonkatu 27a), 20101 Turku